

multiplicem habet vim. Nam *primo* quaenam sit doctrina ac constitutio alicuius societatis, nequit melius cognosci quam ex ipsa societate; sicut constitutionem ac leges, quibus regitur quodvis imperium, regnum aut quaevis res publica, ab ipsis ediscimus — *secundo*, si ipsis primis saeculis societatis christianaee unanimiter ac publice admittebatur *traditio*, non possumus illam negare, nisi asserendo eam societatem statim defecisse a suo instituto, ac proinde Christum non fuisse prudentem architectum: siquidem domum suam non aedificasset supra petram, sed super arenam (Matth. VII. 24.) — *tertio*, quis posset sibi persuadere, medium propagandae doctrinae christianaee melius cognosci saeculo XVI. a Novatoribus, quam cognosceretur a Patribus, primis Ecclesiae temporibus? Huc faciunt quae habet Tertullianus (de Praescript. c. 28.): « Age nunc omnes erraverint; deceptus sit et Apostolus de testimonio reddendo; nullam [Ecclesiam] respexerit Spiritus Sanctus, uti eam in veritatem deduceret, ad hoc missus a Christo, ad hoc postulatus de Patre, ut esset doctor veritatis; neglexerit officium Dei villicus, Christi vicarius, sinens ecclesias aliter interim intelligere, aliter credere, quod ipse per Apostolos praedicabat: *ecquid verisimile est, ut tot ac tantae in unam fidem erraverint?... Quoquo modo sit erratum, tamdiu utique regnabit error, quamdiu haereses non erant.* ALIQUOS MARCIONITAS ET VALENTINIANOS LIBERANDA VERITAS EXSPECTABAT; interea perperam evangelizabatur, perperam credebatur, etc. » — *quarto* denique maxima est argumenti vis, supposita Ecclesiae infallibilitate, quam suo loco demonstrabimus. Iamvero —

1) Patres generalia quaedam principia statuunt, quae supponunt aut adstruunt traditionem. Etenim — *a*) instituta, quae ex Scripturis probari non possunt, vocant *Traditionem, Traditionem Apostolicam, Traditionem Dominicam*: ita Tertullianus (de Coron. c. 4.); S. Cyprianus (Ep. 63. ad Caecil.); S. Augustinus (de Baptismo, l. 2. c. 7.; et l. 5. c. 23.) — *b*) Distinguunt Scripturas a traditionibus, ratione modi quo doctrina est propaganda: ita S. Irenaeus (l. 3. c. 4.); Tertullianus (de Coron. c. 3.); Lirinensis (Common. n. 32.) — *c*) Simul iungunt traditionem et Scripturas, tamquam duos fontes revelationis christianaee: ita S. Irenaeus (l. 3. c. 5. n. 1.); Tertullianus (de Praescript. c. 19.);

S. Basilius (de Sp. Saneto, c. 27.); S. Jo. Chrysostomus (in II. Thess. hom. 4. n. 2.) — *d*) Docent, Christi doctrinam hauriendam esse ab ecclesiis apostolicis: ita Tertullianus (de Praescript. c. 21.) — *e*) Hortantur, ut fidem discamus ab Apostolorum successoribus: ita S. Irenaeus (l. 4. c. 26. n. 2. 5.) — *f*) Statuunt, praedicationem ecclesiasticam esse normam, secundum quam revelata doctrina diuidetur: ita Origenes (de Trin. praeft. n. 2.); Athanasius (Ep. ad Epictetum, n. 3.); Lirinensis (Common. c. 29. 31.).

2) I. Patres *diserte affirmant, veluti theoretice, traditiones esse admittendas*. Ita saeculo I. S. Ignatius (apud Euseb. h. e. l. 3. c. 36.) adhortabatur fideles, « ut sibi a pravis haereticorum opinionibus caverent...», hortatusque est, ut Apostolorum traditionibus tenaciter inhaererent ». Hegesippus (ib. l. 4. c. 22.) apostolicas traditiones quinque libris comprehendit. S. Polycarpus (ibid. l. 4. c. 14.) referebat verba, quae a Christo prolata ipse ab Apostolis audierat, de virtutibus et doctrina eius. Addi possunt Papias (ibid. l. 4.); Dionysius (de Hierarch. Eccles. c. 1.) — III. S. Irenaeus (adv. haeres. l. 3.) reprehendit Valentinianorum ac Gnosticorum vafritudinem, qui dum Scripturis premebantur, recurrebant ad traditiones, ac vicissim redirent ad Scripturas dum traditionibus constringebantur: qua occasione (c. 3.) scribit: « Traditionem itaque Apostolorum in toto mundo manifestatam in omni Ecclesia adest respicere omnibus qui recta velint videre »; tum (c. 4.) addit: « Cui ordinationi assentiunt multae gentes barbarorum, qui Christum credunt, sine charta et atramento scriptam habentes per Spiritum Sanctum in cordibus salutem, et veterem traditionem diligenter custodientes »; unde (c. 5.) concludit: « Traditione igitur, quae est ex Apostolis, sic se habente in Ecclesia et permanente apud nos, revertamus ad eam quae est ex Scripturis ostensionem ». Tertullianus multa disputat de hac re, ut omnes norunt: referimus quae habet (de Praescript. c. 37.): « Si haec ita se habent, ut veritas nobis adiudicetur, quicumque in ea regula incedimus, quam Ecclesia ab Apostolis, Apostoli a Christo, Christus a Deo tradidit; constat ratio propositi nostri definientis, non esse admittendos haereticos ad ineundam de Scripturis provocationem, quos sine Scripturis probamus ad Scripturas non pertinere ». — III. Praeter Tertullianum, qui etiam ad hoc saeculum referri posset, habemus

Clem. Alex. qui referri posset ad praecedens: hic (Strom. I. 7. c. 16.) scribit: » Glorie tenentur desiderio, qui ea quae convenientur sermonibus divinitus inspiratis, tradita a beatis apostolis et magistris, voluntarie elidunt per alias argumentationes, humanis doctrinis resistentes divinae traditioni, ut haeresim constituant ». Origenes (de Princ. I. 2. n. 2.): « Cum multi sint qui se putant sentire quae Christi sunt, et nonnulli eorum diversa a prioribus sentiant, servetur vero ecclesiastica praedicatio per successionis ordinem ab Apostolis tradita et usque ad praesens in ecclesiis permanens: illa sola credenda est veritas, quae in nullo ab ecclesiastica et apostolica discordat traditione ». Idem praedicat S. Cyprianus (ep. 63.); Serapion (apud Euseb. h. e. I. 6. c. 12.) — IV. Habemus Eusebium Caesiensem, S. Epiphanium, S. Basilium, S. Joan. Chrysostomum, Cyrillum Hierosol., S. Gregor. Nazianz., quorum testimonia, et alia plurima refert Bellarminus (de Verbo Dei, I. 4. c. 7.) — V. S. Hieronymus (Dialog. advers. Lucif. c. 4.): « Etiam si Scripturae auctoritas non subesset, totius orbis in hanc partem consensus instar praecepti obtineret. Nam et alia multa quae per traditionem in Ecclesiis observantur, auctoritatem sibi scriptae legis usurparunt ». S. Augustinus (ep. 118. ad Januar.): « Illa autem, quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri ». Cf. Walenburgicos (De testimoniis seu traditionibus, c. 6.).

3) Patres *practice asserunt eamdem doctrinam, sub ortis haeresibus constanter opponentes non solum Scripturas, sed etiam traditionem*. Notetur imprimis, quod sicut praevalens christiana societas constanter traditionibus adhaesit; ita haeretici, se separantes ab illa societate, traditiones respuerunt: quod sane gravissimum est praeiudicium contra Nov. saec. XVI. Certe rebellantibus Corinthiis traditionem opposuit S. Clemens Romanus (Ep. I. ad Cor.); eandem Valentinianis opposuit S. Irenaeus (I. 3. c. 3. n. 2.); eodem medio confutavit Tertullianus Marcionem mutilantem Scripturas (de Carne Christi, c. 2.); ope traditionis Serapion reiecit Petri evangelium (apud Euseb. h. e. I. 6. c. 12.); Schismaticis S. Cyprianus (de Unit. Eccles.), Novatianis Pacianus

(contra Novat. ep. 3.) traditionem obiecit; S. Athanasius disputans cum Arianis, Nazianzenus cum Apollinarianis (ad Cledon. ep. 2.), Nyssenus cum Eunomianis, S. Basilius cum Pneumatomachis (de Sp. Sancto, c. 9. 25. 27.), Cyrillus cum Nestorianis (adv. orient. defens. anath. 8.), Optatus cum Donatianis (cont. Parmen.), S. Augustinus cum Pelagianis (cont. Julian.), Nicephorus cum Iconoclastis (in Apolog. min. pro SS. imaginib. n. 2.) ad traditionem configuerunt. Quapropter merito scribit Canus (de Loc. theol. I. 3. c. 6.): « Cum traditiones non scriptas omnes sancti adversarii fidei catholicae fidenter obiecerint, earumque vi, perinde ac si fuissent scriptae haereses sui quisque temporis turbaverint; certe non minori efficacia per huiusmodi traditiones nos haereticorum, qui aut nunc sunt aut etiam sunt futuri, quaecumque dogmata refellere ac deturbare poterimus ».

4) *Eamdem doctrinam eruunt Patres ex ipsis Scripturis*. Nam — a) scribit Apostolus (I. Cor. XI. 2.): « Laudo vos, fratres, quod per omnia mei memores estis, et sicut tradidi vobis, praecepta mea tenetis ». In quem locum S. Basilius (de Sp. Sancto, c. 29.) ait: « Apostolicum arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus perseverare. Laudo, inquit [Apostolus], vos quod omnia mea meministis, et quemadmodum tradidi vobis, traditiones continetis ». Eadem de hoc loco docent S. Jo. Chrys., Theophilactus, S. Epiphanius (haeres. 61.), S. Joann. Damascenus (I. 4. c. 17.) — b) ipse Apostolus (II. Thess. II. 14.) scribit: « Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram ». In quem locum ait S. Joan. Chrysostomus: « Hinc patet, quod non omnia per epistolas tradiderint, sed multa etiam sine literis. Eadem vero fide digna sunt tam illa, quam ista ». Atque iisdem verbis utuntur Oecumenius et Theophilactus, quibus accedit Damascenus (I. 4. a. 17.), inquiens: « Quod plurima Apostoli tradiderunt sine scripto, scribit Paulus: ergo, fratres, state, et tenete traditiones, quas edocisti estis, sive per sermonem, sive per epistolam » — c) Scribit idem Apostolus (I. Tim. VI. 20.): « o Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiae »; et (II. Tim. I. 13-14.): « Formam habe sanorum verborum, quae a me audisti in fide; et in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum custodi per

Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis »; et [II. 1-2.]: « Tu ergo, fili mi, confortare in gratia, quae est in Christo Jesu. Et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt alios docere ». Haec verba per se satis clara, ita explicant S. Jo. Chrysost. et Theophilactus, ut comprehendant non solam Scripturam, sed intelligentiam dogmatum, sensum Scripturarum, alia etiam dogmata, seu totum thesaurum doctrinae, quam per traditionem propagari volebat Apostolus. Atque ad haec alludit S. Irenaeus (I. 3. c. 4.) scribens: « Apostoli quasi in depositorum dives plenissime in Ecclesia contulerunt omnia, quae sunt veritatis »; et (I. 4. c. 43.): « Obaudire oportet Praesbyteris Ecclesiae, qui successionem habent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successione charisma veritatis certum, secundum placitum Patris, acceperunt » Cf. Bellarminum (I. c. c. 5.).

5) *Eadem denique doctrinam professa est societas christiana in Synodis.* S. Athanasius (de decr. Nic.) ait: « Hoc igitur intellectu Patres, qui Nicaeae convenerunt, istas voces [homousion] usurpare voluerunt: ipsos porro non ex se, quod adversarii obiciunt, haec vocabula finxisse, sed ab aliis olim accepisse, age in praesentia declaremus ». Quod cum praestiterit, subdit: « Ecce nos demonstramus istiusmodi sententiam a Patribus ad Patres quasi per manus traditam esse. Vos autem novi Judaei et discipuli Caiphae, etc. » — Conc. Chalcedonense (Act. 2.): « Haec est Patrum fides; Apostoli omnes ita docuerunt; ita credimus; anathema qui ita non credit ». — Concilium Generale V. definitiones suas sic concludit: « Cum igitur haec ita recte confessi sumus, quae tradita nobis sunt tam a divinis Scripturis, quam a Sanctorum Patrum doctrina, et ab his quae definita sunt de una eademque fide a predictis quatuor Conciliis, etc. » — Conc. Generale VII., in definitione fidei, ait: « Regiam viam incedentes et Sanctorum nostrorum ac divinorum Patrum doctrinae insistentes et catholicae Ecclesiae, in qua Sanctus Spiritus inhabitat, traditionem observantes, definimus, etc. » — His addi possunt Synodus Arimensis et Seleuciensis (Ep. S. Anastasii de Synod. Arim. et Seleuc. n. 3-5.); Synodus Sardicensis (Ep. ad Julium Rom. Pont., ep. ad Ecclesiam Alex., et ad universas ecclesias); Cone. Const. I. (apud Theodor. h. c. I. 5. c. 9.); Synodus Ephesina (apud Lirin. Common.

c. penultimo). Ex quibus manifestum est. Conc. Trid. et Vaticanum nihil innovasse, declarando oralem traditionem esse fontem revelationis, sed antiquam Ecclesiae doctrinam confirmasse.

331. III. *Ex analogia et inductione.* Sane — 1) Nonnisi traditionibus ducebantur homines ad salutem ante legem scriptam. Unde dicitur (Genes. XVIII. 19.): « Scio enim, quod Abraham praecepturus sit filii suis et domui sua post se, ut custodiant viam Domini, et faciant iudicium et iustitiam »; et (Job VIII. 8-10.): « Interroga generationem pristinam, et diligenter investiga patrum memoriam: et ipsi docebunt te, loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia » — 2) Post legem etiam scriptam traditiones obtinebant. Ita legitur (Ps. LXXVII. 5. seqq.): « Quanta mandavit Patribus nostris nota facere ea filii suis, ut cognoscat generatio altera, filii qui nascentur, et exsurgent, et narrabunt filii suis »; et (Eccl. VIII. 11. seqq.): « Non te praetereat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis discesserunt intellectum, et in tempore necessitatis dare responsum » — 3) Eadem oeconomia viguit in prima promulgatione Evangelii, ut vidimus et omnes fatentur — 3) Omnes humanae respublicae habent leges non scriptas, seu consuetudines: Pericles, ex. gr., apud Thucydidem, partitur ius Athenarum in scriptum et non scriptum; Aristoteles (I. 3. Politic. c. 11.) statuit, civitatem esse regendam non solis scriptis legibus, et (c. 4.) vocat arbitrium *ius animatum*, ut indicet, praeter illud extare ius scriptum, quod est veluti mortuum; addi possunt quae refert Plutarchus de Lacedaemoniis; quae habet Tullius (de Leg. I. 1.); quae de sapientibus Gallorum scribit Caesar (de Bello Gall. I. 6.); quae denique leguntur in Iure Civili (I. diurna, ff. de legibus), et in Iure Canon. (dist. 1. can. Consuetudo), ubi eadem vis tribuitur legi scriptae et consuetudini non scriptae — 5) Nonne potiori ratione admitti id debet in Ecclesia Christi, in qua charisma infallibilitatis est custos traditionis immobilis? Cfr. tract. de Virt. Infusis (n. 706. seq., et 979.). Hinc mirum non est, si plures ex insignioribus Protestantibus praedicaverint tandem traditionis existentiam ac necessitatem: eorum testimonia fuse refert Benedictus Bachinius (in Epistolis polem. t. 1. ep. 2. § 12.).

332. *Prob. secunda pars.* I. Cum iam constet, extare divinas traditiones, ut illae coarctentur ad ea solum quae in Scripturis continentur, ita ut nihil exhibeant credendum praeter id quod est in Scripturis; id profecto debet demonstrari. Atqui id demonstrari nullo modo potest; imo facile demonstratur contrarium. Ergo

Prob. min. Ac — 1) *Ex natura rei* nequit demonstrari, omnia divina fide credenda in Scripturis contineri. Nam ex natura rei id solum est in re praesenti necessarium, quod requiritur ad fide credendum verbum Dei revelatum. Atqui ad id non est necessarium ut verbum revelatum sit *scriptum*; etenim a) ad id necessarium dumtaxat est, ut verbum revelatum sufficienter proponatur ut prudenter divina fide credibile ac credendum: id vero, uti per se patet, et uti demonstravimus in tract. *de Virtutibus Infusis* (n. 700. seqq., 934. seqq.), obtineri potest absque Scriptura revelationis — b) Antequam exstarent Scripturae, erat in mundo fides divina; antequam exstarent Scripturae N. T., erat fides de iis quae propria erant revelationis christiana; ergo sine Scripturis possibilis est fides divina.

2) Nec ostenditur, traditionem non latius patere quam Scripturas *ex ordinaria providentia Dei*. Etenim — a) admittunt omnes, cum quibus res hic agitur, exstitisse ab origine generis humani revelationem de Deo Creatore, Sanetificatore; de vita futura, de angelis bonis ac malis; maxime vero de futuro reparatore (cf. *de Virtutibus Infusis*, n. 493. seqq.): haec vero per traditionem, non per Scripturam cognoscabantur. Renovata fuit et aucta revelatio in Patriarchis; at vidimus in praeced. parte thesis, eam transmittendam esse filiis a patribus sine Scriptura; nec enim ullum fuit verbum Dei *scriptum* usque ad Moysen. — b) In lege scripta, multa per solam traditionem habebantur. Nam imprimis, inquit Suarez (*de Legibus*, l. 9. c. 6. n. 21.): « Lex proprie sumpta non promittebat praemia aeterna... et nihilominus verissimum etiam est, homines sub lege constitutos habuisse promissionem vitae aeternae et spiritualium bonorum, et fidem eorum... Hanc promissionem non habuerunt Judaei ex lege, sed ex Patribus, ut ita dicam, utique per traditionem eorum; nam a principio Ecclesiae facta est hominibus fidelibus, et in eis per traditionem permanxit fides eius, et in Abraham renovata est et expressior

facta... Sic ergo ad populum Israeliticum pervenit ». Addit Bellarminus (l. c. cap. 4.): « tempore Testamenti veteris sine dubio non minus foeminae, quam viri remedium aliquod habebant, quo a peccato originali purgarentur, et tamen pro masculis instituta erat circumcisio secundum multorum opinionem; quid autem esset pro foeminis, nusquam habet Scriptura. Deinde eodem tempore non est ullo modo credibile, non fuisse remedium ullum pro masculis morientibus ante octavum diem, quo solo poterant circumcidiri; et tamen nihil extat de hac re in Scriptura. Tertio gentiles multi salvari poterant, et salvabantur tempore Testamenti veteris, et vere ad Ecclesiam pertinebant... et tamen nihil prorsus de eorum iustificatione a peccato originali, aliisque peccatis in Scriptura habetur » — c) Ecclesia christiana in suo exordio omnia credebat quae Christus et Apostoli praedicabant: ergo plura credidit quae nondum erant scripta usque ad obitum Apostolorum: de quo tempore nec Protestantes ullam movent quaestionem.

3) Igitur si completis Scripturis N. T., nihil extra ipsas ex sola traditione esset amplius credendum: id profecto accideret praeter ordinariam providentiam: huiusmodi autem eventus admitti nequit, nisi demonstretur. Sed iterum, undenam id probatur? Num *ex facto ipso quod verbum Dei fuit scriptum?* At — a) Nonne potuit Deus duplex medium transmittendae revelationis instituere, Scripturam et Traditionem oralem? — b) Certo praecedentibus temporibus extabant Scripturae; et tamen plura minime scripta erant obiectum fidei. — c) Si Scripturae sine traditione essent sufficientes, id deberet intelligi vel de singulis aut aliquibus libris, vel de toto canone Scripturarum. « Non potest dici, ait Bellarminus (l. c.), quod singuli libri sint sufficientes; nam tum falsum esset quod dicit Chemnitius, traditionis usum fuisse in Ecclesia usque ad complementum totius canonis Scripturarum. Praeterea videmus Evangelistas non singulos omnia continere [*aliquos quis certo designet?*]... Ipsi aperte dicunt, totum canonem esse necessarium ad hoc, ut sufficiens doctrina habeatur. At neque id vere affirmari potest. Nam multi libri vere sacri et canonici perierunt: igitur non habemus... sufficientem doctrinam, si tota sita est in Scripturis ». Denique Scriptura nec sufficit ad *integrum* canonem *certo* determinandum.

4) Superest ergo ut suum assumptum probent Novatores ex Scripturis: voluntas enim positiva Dei, statuens aliquid praeter ordinariae providentiae cursum, nequit revera constare, nisi ex revelatione: revelatio autem, iuxta Novatores, non habetur ex traditione (si traditionem consulerent, ea esset contra ipsos, uti statim videbimus): ergo nonnisi ex Scripturis possent assumptum probare. Atqui — *a*) Scripturae iam citatae, praesertim iuxta Patrum interpretationem, contrarium docent — *b*) testimonia, quae adversarii proferunt, rem minime evincunt, uti patebit in solutione objectionum. Ergo.

333. II. Societas christiana, seu Ecclesia *theoretice* ac *practice* semper proclamavit principium, esse aliquas veritates revelatas, credendas et creditas, quae non sunt scriptae. Revera — 1) adsunt hac de re *explicita testimonia*. Eusebius, postquam dixerit, Christum in hominum mentibus descriptsisse doctrinam suam, subdit (*Demonstr. Evangel.* l. 1. c. 8.): « Eius vero discipuli... partim litteris, partim sine litteris, quasi iure quodam non scripto, servanda commendarunt ». S. Epiphanius (*Haeres.* 71.): « Traditione quoque opus est. Neque enim ex Scripturis peti possunt omnia. Idecirco alia scripta, traditione alia sanctissimi Apostoli reliquerunt quod ipsum ita Paulus affirmit: quemadmodum tradidi vobis ». S. Basilius (*de Sp. Sancto*, c. 27. n. 66.): « Ex asservatis in Ecclesia dogmatibus, alia quidem habemus e doctrina scripto prodita, alia vero nobis in mysterio tradita recepimus ex traditione apostolica: quorum utraque vim eamdem habent ad pietatem ». S. Augustinus (*Ep. 54. ad Januar.*): « Illa autem quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis... commenda, atque statuta retineri ». Huc faciunt plura quae dedimus supra, et alia testimonia videri possunt apud Bellarminum (cit. cap. 7.). Unde Conc. VII. (*Act. 7.*) habet: « Oriens et occidens et aquilo et meridies Spiritus Sancti inspiratione consentimus in unum... omnia recipientes, quaecumque Sancta Catholica Ecclesia antiquitus scripta et non scripta recepit ». Conc. VIII. (*Act. 10. can. 1.*): « Si quis traditionem ecclesiasticam, sive scriptam, sive non scriptam, irritam facit; anathema sit ».

2) *In pluribus dogmatibus adstruendis, Patres fatentur ea*

nonnisi ex traditione haberi. Ac — *a*) quoad canonem S. Scripturarum, res patet ex ipsa eius demonstratione, quam omnes ad unum tradunt (cf. *de Virt. Infusis*, n. 915. seqq.). Unde Serapion (apud Euseb. h. e. 1. 6. c. 12.) obtrusum sibi Marcionis Evangelium respiciens, ait: « Nos et Petrum et reliquos Apostolos perinde ac Christum ipsum suscipimus: sed quae nomen illorum falso inscriptum preeferunt, ea nos utpote gnari ac periti repudiamus, quippe qui compertum habeamus, ea nos a maioribus minime accepisse ». Et Origenes (*ibid. c. 25.*): « Sicut traditione accepit de quatuor Evangelii, quae sola in universa Dei Ecclesia citra controversiam admittuntur » — *b*) Eodem modo adstruunt baptismum parvolorum. « Ecclesia, inquit Origenes (*in cap. VI. Ep. ad Rom.*), ab Apostolis traditione accepit, etiam parvulis baptismum dare ». Et S. Augustinus (*de Gen. ad tit. I. 10. c. 25.*): « Consuetudo matris Ecclesiae in baptizandis parvulis nequaquam spernenda est, neque ullo modo superflua deputanda, nec omnino credenda, nisi apostolica esset traditio ». — *c*) Ita etiam adstruunt valorem baptismi ab haereticis collati. « Si non habent baptismum ait S. Augustinus (*de Bapt. I. 5. c. 23.*), qui de Deo prava sentiunt, hoc posse et intus accidere, iam satis disputatum est. Apostoli autem nihil quidem exinde preeceperunt [in Scripturis]; sed *consuetudo illa*, quae opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est *sicut sunt multa, quae universa tenet Ecclesia, et ob hoc ab Apostolis preecepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiuntur* ». Et (*de Unit. Eccles. c. 19.*): « Hic forte dicis: lege mihi, quemadmodum Christus suscipi iusserit eos, qui ab haereticis transire ad Ecclesiam volunt. Hoc aperte atque evidenter neque ego lego, neque tu... Cum hoc nusquam legatur; credendum est testimonium Ecclesiae, quam veracem esse Christus testatus est ». — *d*) Tertullianus (*de Corona*, c. 3-4.) plura enumerat, sive ad fidem ac mores, sive ad disciplinam, pertinentia; ac deinde concludit: « Harum et aliarum huiusmodi disciplinarum, si legem expostules Scripturarum, nullam invenies. Traditio tibi praetenditur auctrix ». Plura etiam enumerat S. Basilius (*de Sp. Sancto*, c. 27-29.). Cf. Becanum (*Manuale Controv. I. 1. c. 2.*).

334. III. Ut possimus ipso adversariorum testimonio. Nam —